

dit insolita, non operatur ultra mentem, nec habet vim pro reservatis Pontifici. Vide Barb. *claus.* 67. pag. 424. edit. cit. Marta de *claus.* par. 1. *claus.* 62. et p. 3. *claus.* 42. Card. Tusch. *pract. conc. tom. 1. lit. C. concl.* 354. Vivian. *in prax. jurispatr. lib. 3. c. 8. n.* 343.

(56. De his et aliis Clausulis videre potes, si plura cupis, Barb. *Tract. de clausul. usu*

CLAUSURA.

SUMMARIUM.

1. Clausura monasteriorum quorumcumque virorum regularium asseritur. — 2. Revocantur quæcumque indulta et privilegia admittendi feminas intra Clausuram conventuum quacumque de causa. — 5. Prohibetur quibuscumque sub pœna nullitatis, et sub ecclesiasticis censuris, ne facultates ingrediendi Clausuram conventuum religiosorum fœminis ullo modo concedant. — 4. Clausura monialium constabatur. — 5. Constitutiones apostolicæ et conciliares innovantur super Clausura monialium. — 6. Ordo præscribitur pro introductione mulierum in monasteria. — 7. Clausuram monialium violantes ad malum finem quando Card. Major Pœnitentiarius possit absolvere. — 8. Episcopo licitum est ad impartendam benedictionem moniali in mortis articulo constitutæ monasterium ingredi. — 9. Sub qua conditione. — 10. Moniales post professionem, neque etiam ad breve tempus exire possunt e monasterio, nisi causæ quædam occurrant, quæ assignantur. — 11. In consecratione tamen exire debent e Clausura, et ingredi Ecclesiam. — 12. Occasione consecrationis monialium non licet episcopo ingredi in Clausuram, nec multo magis aliis quibuscumque. — 13.

(1. Clausura Monasteriorum quorumcumque virorum Regularium asseritur, sublata quibuslibet dispensandi facultate; Benedict. XIV. tom. 1. *Constit.* 30. incip. *Regularis disciplina.* (2. Revocat quæcumque Indulta, et Privilegia admittendi feminas intra Clausuram Conventuum quacumque de causa etiam devotionis, associandi processiones, et Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Idem *ibid.* § 4. (3. Prohibet quibuscumque, etiam Cardinalibus, sive singulis, sive eorumdem Cardinalium Congregationibus sub pœna nullitatis et sub Ecclesiasticis Censuris Papæ, (excepto mortis articulo) reservatis, ne facultates et licentias ingrediendi Clausuram Conventuum Religiosorum fœminis ullo modo concedant. Idem *ibid.* § 4. et 5. Vide verb. *Conventus art. 3. n.* 36. ubi alia necessaria ad rem.

(4. Clausura Monialium constabatur ab eodem Pontifice *Constitut.* 21. incip. *Cum Sacrarum*, in qua Monialibus in Portugalliæ, et Algarbiorum Monasteriis rigorosam Clausuram professis, et extra illam degentibus, injungitur reditus ad claustra et egressus in posterum prohibetur; sublata quibuscumque facultate in posterum indulgendi egressum e Monasteriis. Et *Constitut.* 40. incip. *Salutare*, in qua universaliter de Clausura Monialium confirmantur sanctiones Ecclesiasticæ antea editæ, ac revocantur facultates extraordinariæ permittendi ingressum, et egressum e Monasteriis; et prohibetur quibuscumque, etiam Cardinalibus, sive singulis, sive eorumdem Cardinalium Con-

gregationibus, ne facultates et licentias ingrediendi Clausuram Monialium ullo modo concedant sub pœnis nullitatis, et sub Ecclesiasticis Censuris Papæ (excepto articulo mortis) reservatis. Vide verb. *Monialis*, art. 3. num. 99. ubi alia necessaria ad rem. (5. Insuper super Monialium Clausura Constitutiones Apostolicæ, et Conciliares innovantur; (6. et Ordo præscribitur pro introductione mulierum in Monasteria, ab eodem Pontifice, tom. 2. *Constitut.* 26. incip. *Per binas*, de quibus sub verb. *Educandæ et famulæ.* (7. Clausuram Monialium violantes ad malum finem quicumque sint, comprehensis etiam ipsis Monialibus in casibus publicis, non potest Card. Major Pœnitentiarius absolvere, nec mandare absolvi, nisi pro ipsis Episcopi seu Ordinarii supplicaverint, et casus in Sacra Congregatione Episcoporum et Regular. deducti non fuerint. Idem *Constitut.* 95. incip. *Pastor bonus* § 38. (8. Episcopo licitum est ad impartendam benedictionem Moniali in mortis articulo constitutæ Monasterium intrare. Idem tom. 2. *Constit.* 34. incip. *Pia Mater.* (9. Sed ad hunc effectum intra Monasterii septa se se conferens, comites habere debet ordinarium Confessarium dicti Monasterii, aliumque Sacerdotem ipsius arbitrio eligendum. Idem *ibid.* (10. Moniales post Professionem, neque etiam ad breve tempus exire possunt e Monasterio, nisi ex aliqua legitima causa ab

Violantes Clausuram monialium ad malum finem incurrunt excommunicationem reservatam, sicuti etiam admittentes hujusmodi violatores. — 14. Clausura monialium vigore Concilii Trident. Episcopi curæ subjicitur. — 15. Hujus Clausuræ modus et effectus. — 16. Causæ ex quibus Pius V. egressum e Clausura permitti voluit. — 17. Assignantur aliæ causæ. — 18. Alter effectus est prohibitio quarumcumque personarum extranearum ad moniales accessus. — 19. Ita ut nullus earum monasteria intrare possit sine licentia in scriptis obtenta. — 20. Dare autem debet Episcopus hujusmodi licentiam in casibus necessariis. — 21. Quoniam modo hæc necessitas a Tridentino requisita recepta sit. — 22. Casus necessarii intelliguntur respectu monasteriorum. — 23. Pleraque synodi statuerunt, ne capellanus, seu alius sacerdos quidem ingrediatur eam Ecclesiæ partem, ubi moniales psallant. — 24. Neque in vestitionum aut professionum solemnitatibus licitus esse potest ingressus ad moniales. — 25. Excipiuntur tamen a prohibitione ingressus personæ necessariae, quum id necessitas exigat. — 26. Episcopus potest prohibere, ne quis sine sua, aut commissarii sui licentia ad monasteria monialium etiam colloquendi causa accedat. — 27. Alia ad rem. *Remissive.*

gregationibus, ne facultates et licentias ingrediendi Clausuram Monialium ullo modo concedant sub pœnis nullitatis, et sub Ecclesiasticis Censuris Papæ (excepto articulo mortis) reservatis. Vide verb. *Monialis*, art. 3. num. 99. ubi alia necessaria ad rem. (5. Insuper super Monialium Clausura Constitutiones Apostolicæ, et Conciliares innovantur; (6. et Ordo præscribitur pro introductione mulierum in Monasteria, ab eodem Pontifice, tom. 2. *Constitut.* 26. incip. *Per binas*, de quibus sub verb. *Educandæ et famulæ.*

(7. Clausuram Monialium violantes ad malum finem quicumque sint, comprehensis etiam ipsis Monialibus in casibus publicis, non potest Card. Major Pœnitentiarius absolvere, nec mandare absolvi, nisi pro ipsis Episcopi seu Ordinarii supplicaverint, et casus in Sacra Congregatione Episcoporum et Regular. deducti non fuerint. Idem *Constitut.* 95. incip. *Pastor bonus* § 38.

(8. Episcopo licitum est ad impartendam benedictionem Moniali in mortis articulo constitutæ Monasterium intrare. Idem tom. 2. *Constit.* 34. incip. *Pia Mater.* (9. Sed ad hunc effectum intra Monasterii septa se se conferens, comites habere debet ordinarium Confessarium dicti Monasterii, aliumque Sacerdotem ipsius arbitrio eligendum. Idem *ibid.*

(10. Moniales post Professionem, neque etiam ad breve tempus exire possunt e Monasterio, nisi ex aliqua legitima causa ab

Episcopo approbanda. Causæ autem sunt ex Extrav. Pii V. incipit *Decoris*, incendium, lepra, et epidemia. *Inst. Eccl.* 85. § 14.

(11. In consecratione tamen ex præscripto Pontificalis Romani exire debent e Clausura, et ingredi in Ecclesiam senioribus matronis eas comitantibus, et statim ad Clausuram redire. *Ibid.* § 30.

(12. Denique occasione consecrationis earumdem Monialium non licet Episcopo ingredi in Clausuram, nec multo magis licet id agere Magistro cæremoniarum, et consanguineis consecrandarum virginum, ita ex eod. decreto; *ibid.* § 21.

(13. Violantes Clausuram Monialium ad malum finem, non tamen prætextu facultatum obtentorum, non evitant excommunicationem reservatam Pontifici, quam etiam incurrunt admittentes hujusmodi violatores, neque excusantur ex contraria consuetudine, etiam post Concilium introducta. Ita ex alio Decreto Sac. Cong. *ibid.* § 26.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(14. Clausura Monialium vigore Concilii Tridentini Episcopi curæ subjicitur, ita ut in cujusque Ordinis Moniales, etiam eas quæ a Regularibus reguntur et alias sunt exemptæ, is solus auctoritatem habeat in his, quæ Clausuram concernunt; uti etiam expressit Pius V. in Bulla, *Cura Pastoralis.*

(15. Hujus Clausuræ modus et effectus est, ut Monialibus post professionem egredi non liceat Monasterii sui Claustra, sive interiora septa, etiam ad breve tempus, quocumque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda, indultis quibuscumque et privilegiis non obstantibus, uti loquitur Concilium Tridentinum.

(16. Licet Synodus Tridentina non expresserit quæ sit ad id censenda justa Causa, eamque Episcopi judicio permisisse videatur, tamen Pius V. nullo alio prætextu egressum permitti voluit, nisi ex causa magni incendii, vel infirmitatis lepræ aut epidemiæ.

(17. Credit nihilominus Barbosa post alios ab ipso citatos, quod non obstante restrictione Pii V. Moniales possint exire e Monasterio etiam ex aliis causis in ipsa Pii V. Bulla nominatim non expressis: verb. gr. tempore belli, quum periculum imminet invasionis a militibus, multaque incommoda sustinendi, nisi se in locum tutum recipiant.

(18. Alter effectus Clausuræ Monialium est, prohibitio quarumcumque personarum extranearum ad Moniales accessus.

CLAVI CRUCIFIXIONIS CHRISTI.

SUMMARIUM.

1. Clavis tribus an quatuor fuerit Christus affixus Cruci. — 2. Tribus solummodo Clavis Christum

(1. Clavis tribus an quatuor fuerit Christus affixus Cruci non parva est inter doctores controversia. (2. Tribus solummodo Clavis fuisse Christum crucifixum, jam in-

(19. Ita ut nullus Monasteria Monialium intrare possit sine licentia in scriptis obtenta; quemadmodum decretum fuit a Synodo Tridentina.

(20. Dare autem Episcopum debere in casibus necessariis hujusmodi licentiam, patet ex eodem Decreto.

(21. Hæc autem necessitas ingrediendi a Tridentino requisita sic recepta est, ut etiam ipsi Prælati tam Sæculares quam Regulares, quibus cura et regimen Monasteriorum incumbit, auctoritate sibi ex officio attributa uti non possint, nisi in casibus necessariis: qua facultate si forte uti aliquando contigerit paucis iisque senioribus ac religiosis personis comitati ipsi Monasteria ingredi studeant; quemadmodum præscripsisse videtur Gregorius XIII. in Bulla quæ incipit, *Dubius.*

(22. Casus necessarii, quibus Episcopis licet ingressum personarum sæcularium permittere, intelliguntur respectu Monasterii, non autem respectu ingredientis; uti sæpius declarasse Sac. Congregationem testatur. Fagnanus ad c. *Quum Virum*, tit. de *Regularibus* n. 20.

(23. Clausuram Monialium ita servari jusserunt pleræque Synodi, ut nec Præfectum Monialium, sive Capellanum, aut alium Sacerdotem ingredi patiantur eam Ecclesiæ partem, ubi ipsæ psallunt, ne quidem prætextu ibidem celebrandi vel concionandi.

(24. Neque in vestitionum aut professionum solemnitatibus licitus esse potest ingressus ad Moniales, et id tam viris quam mulieribus etiam illustribus; sed omnes per cancellos ipsis colloqui debent.

(25. Excipiuntur tamen, quum id necessitas exigat personæ necessariae ut pote Confessarius, quum ad ægotantium Monialium, quæ ad Confessionale accedere non possunt, Confessiones audiendas, aut Sanctissimum Eucharistiæ vel Extremæ Unctionis Sacramentum ipsis deferendum et similia charitatis officia iisdem ægotis imperienda, erit admittendus; item Medicus, Chirurgus, Bajulus vini aut cerevisiæ faber, et similes personæ, quas omnes duæ antiquiores Sanctimoniales semper comitari tenentur.

(26. Episcopum posse prohibere, ne quis sine sua aut Commissarii sui licentia ad Monasteria Monialium etiam colloquendi causa accedat, docet Fagnanus ad cap. *Quantum*, tit. de *Privilegiis* num. 11.

(27. Alia ad rem, vide verb. *Conventus*, art. 3. et verb. *Moniales*, art. 3.

fuisse crucifixum, unde invaluit opinio. — 3. Sententia probabilior tenet quod quatuor et non tribus fuerit Jesus Christus cruci affixus. — 4. Afferuntur auctoritates.

valuit opinio, quod Pictores tribus Clavis tantummodo Christum Cruci affixum hoc tempore pingant. (3. Ast cum ex Sacra Scriptura tum prophetica, tum Evangelica habea-

tur expresse, nullum est Christi corpore os fractum fuisse, aut comminutum, nec facile percipi possit, quod non fuisset aliquod os fractum, si tribus solum Clavis fuisset Christus crucifixus, utrumque pedem alterum alteri impositum uno solo Clavo longiori et crassiori trajiciendo, probabilius videtur dicendum, quod quatuor, et non tribus solum Clavis fuerit Christi Cruci affixus. (4. Sic tenent Gregorius Turonensis *de gloria Mart. lib. 1, cap. 6.* dicens quod Clavi Dominici quatuor fuerint, scilicet: *Duo sunt affixi in plantis, et duo in palmis.* Summus Pontifex Innocentius III. *Serm. de uno Martyre,* ibi: *Fuerunt clavi quatuor, quibus manus crucifixæ sunt, et pedes affixi;* Ajala in opere *Pictor Christianus, lib. 3. cap. 17. num. 9.*

CLERICUS.

ARTICULUS I. — *Quoad ea, quæ concernunt Clerici nomen, habitum, et tonsuram.*

1. Clerici nomen unde veniat. — 2. Ideo dicuntur Clerici, quia sunt de sorte Domini, et Domini partem habent. — 3. Clerici describuntur. — 4. Clericorum nomen bifariam potest sumi; scilicet large, seu generaliter, et stricte seu specialiter, magisque proprie. — 5. Clericorum nomine large, seu generaliter capto, in materia favorabili, veniunt omnes omnino Clerici, sive sint primæ tonsuræ. — 6. Sive in minoribus, et majoribus ordinibus sint constituti. — 7. Sive etiam sint Canonici Ecclesiarum cathedralium, et collegiarum. — 8. Sive sint in quacunque dignitate constituti, etiamsi sint episcopi. — 9. Sive etiam sint Cardinales. — 10. Imo in materia favorabili veniunt etiam monachi, quinimo et moniales. — 11. Et quantum ad hoc etiam conversi, et conversæ. — 12. Etiam novitii, et novitiæ. — 13. Tertiarii, et tertiariæ mendicantium in congregatione, et communitate viventes. — 14. Item moniales tertiariæ in propriis domibus viventes, virginalem, et cælibem vitam ducentes ex voto castitatis de Ordinarum licentia emisso. — 15. Item eremite habitum eremiticum ex legitima facultate deferentes, et sub speciali obedientia episcopi, vel alterius prelati alicui Ecclesiæ, vel eremitorio in communitate, vel separatim deservientes. — 16. Item omnes illi, qui assumpto habitu religioso monialium servituti sunt addicti, et pro illis elemosynas quærent, et prope monasterium, earum more degunt. — 17. Sic etiam laici, qui habitu clericali incedunt, et inserviunt congregationi presbyterorum, qui collegialiter sub certo superiore modo religioso vivunt. — 18. Item equites Sancti Joannis Hierosolymitani, vulgo dicti *Cavalieri di Malta.* — 19. Clericorum nomine stricte, seu specialiter in materia odiosa, veniunt dumtaxat soli inferiores clerici sæculares; non autem Canonici, Abbates, alique in dignitate ecclesiastica constituti; nisi secus exprimat, vel aliunde de opposito constet. — 20. Sic nomine clericorum in odiosis non veniunt Episcopi, eorumque superiores; et multo minus S. R. E. Cardinales. — 21. Nec veniunt Canonici, alique in dignitate ecclesiastica constituti. — 22. Nec etiam nomine clericorum in odiosis veniunt monachi, seu regulares utriusque sexus, nisi istud exprimat, vel ex subjecta materia, aliisque circumstantiis secus appareat. — 23. habitum, et tonsuram clericalem gerere tenentur clerici in sacris ordinibus constituti, et etiam clerici inferiores, si beneficium ecclesiasticum habeant. — 24. Imo clerici in sacris, seu beneficiati habitum ordini et dignitati convenientem non deferentes, subjiciuntur gravissimis pœnis, quæ assignantur; ad n. 25. — 26. Clerici vero in prima tonsura, aut etiam in minoribus ordinibus constituti, et beneficia eccle-

et seq. ubi cum pluribus aliis, id asserit; Bellarminus *de septem Christi verbis, in proemio; Rocca de Partic. Crucis, tom. 1. pag. 261.* veteres omnes refert imagines Christi quatuor Clavis crucifixi, Justus Fontaninus Archiep. Ancyranus Dissertat. de *Corona Ferrea* expresse dicit, quod opinio de quatuor Clavis est vetustior, ac propterea digna, ut eam omnes sequantur. Hanc de facto sequuntur Card. Gottus, Serrij, Sandinus, Gresserus, Lambertinus Benedictus XIV. *de Fests D. N. J. C. n. 279.* ipsos allegans, et plura erudite suo more adducens; sicque alii plures, et Græci passim quatuor assignant, singulos singulis manibus ac pedibus Crucifixi.

siastica, seu jus ad illa nondum habentes, non tenentur deferre habitum, et tonsuram clericalem, nisi causative, quatenus velint gaudere privilegiis clericalibus. — 27. Clerici in prima tonsura, aut etiam in minoribus ordinibus constituti, non gaudent privilegio fori, nisi habeant aliquam ex tribus illis conditionibus, quas requirit Concilium Tridentinum, et quæ hic assignantur. — 28. Sufficit autem quælibet trium conditionum a Concilio Tridentino præscriptarum, ut clerici tonsura clericali insigniti, vel etiam in minoribus ordinibus constituti, privilegio fori gaudeant. — 29. Qualitas, et forma habitus clericalis, licet in jure communi non reperiat in omnibus, et per omnia determinata, et stabilita, habentur tamen tum in jure communi, tum in Conciliis, tum in constitutionibus Pontificiis varia præscripta circa habitum clericorum. — 30. In primis enim præscribitur, ne clerici utantur vestibus sæcularibus sub pœna excommunicationis. — 31. Secundo præscribitur, ut clerici pannis rubris, aut viridibus, nec non manicis, aut sotularibus consutiis, frenis, sellis pectoralibus, calcaribus deauratis, aut aliam superfluitatem gerentibus non utantur. — 32. Tertio præscribitur, ut clerici fibulas omnino non ferant, neque corrigias auri, vel argenti ornatum habentes, sed nec annulos, nisi quibus competat ex officio dignitatis. — 33. Quarto præscribitur, quod clerici non utantur publice veste virgata, vel partita, nisi rationabilis causa subsit; et quid per talem vestem intelligatur. — 34. Quinto præscribitur, ut vestimenta etiam, vel calceamenta clericis, nisi, quæ religionem deceant, uti, aut habere non liceat. — 35. Sexto præscribitur, ut clausa deferant desuper indumenta, nimia brevitate, vel longitudine non notanda. — 36. Septimo jubentur clerici secundum Aaron talem vestem induere. — 37. Per talem vestem, quid intelligatur; ad n. 38. — 39. De primo ad ultimum vestes clericorum debent sic suo statui esse decentes, ut non sint pomposæ, aut vanam jactantiam, vel superfluitatem redolentes. — 40. Unde Concilium Tridentinum expresse statuit, quod oportet clericos vestes proprio congruentes ordini semper deferre. — 41. Caveant igitur clerici, ne nimio cultu in vestitu utantur; scientes quæ detestando eorum culpam scribunt Sancti Patres; ad n. 45. — 44. Laudabilis tamen est decor, et competens vestium ornamentum juxta qualitatem, et dignitatem personarum: dummodo in his redoleat clericalis modestia, et caveatur excessus. — 45. Tonsura ecclesiastica secundum divum Isidorum originem sumpsit a Nazaraeis. — 46. Secundum alios originem sumpsit ex quodam facto in sancto Petro Apostolo successo; quod hic refertur; ad n. 47. — 48. Tonsura ecclesiastica fuit in usu usque de tempore Apostolorum. — 49. Reprobatur Calvinus aliter sentiens. — 50. Tonsura clericalis antiquitus fiebat raso desuper capite in modum

sphæræ, et inferius quoque, ita ut patentibus auribus, sola capillorum corona circa caput remaneret. — 51. Progressu tamen temporis introductum fuit, atque hodie ab Ecclesia generaliter receptum, ut dicta corona capillorum a monachis aliisque regularibus, nec non a Romano Pontifice retenta, reliqui Clerici sæculares loco ejusdem coronæ solummodo circulum aliquem modicum in superiori parte capitibus abrasum gerant. — 52. Corona, et tonsura debet esse congruens cujuslibet statui, et ordini; ad n. 53. — 54. Hujus tonsuræ, seu coronæ mystica significatio declaratur. — 55. Clerici in sacris, vel beneficiati, licet in prima tonsura, aut etiam in minoribus ordinibus constituti, si per longum tempus tonsuram, et habitum clericalem non deferant, et comam sine causa nutriant, peccant mortaliter, et subjacent gravissimis pœnis, nec non excommunicationi; ad n. 58. — 59. Dantur tamen plures casus, in quibus habetur justa causa non deferendi habitum, et tonsuram. Primo igitur nullam incurrit culpam, et pœnam clericus incedens absque habitu, et tonsura clericali, quando id facit ex causa justis timoris. — 60. Secundo nullam incurrit culpam, et pœnam, qui non defert tonsuram propter infirmitatem, vel non defert habitum proprio ordini congruentem ratione magnæ paupertatis. — 61. Tertio nullam incurrit culpam, et pœnam, qui domi suæ, atque in occulto habitum clericalem dimittit. — 62. Quarto nullam incurrit culpam, et pœnam Clericus itinerans, vel peregrinans, qui in itinere brevioribus utitur vestibus. — 63. Quinto excusatur Clericus, qui semel habitum dimittit. — 64. Clericorum delectus et regimen episcopis summoere commendatur. — 65. Clerici operam dare debent instruendis fidelibus in doctrina christiana. — 66. Clerici antequam ordinentur in sacris, studium saltem theologiæ moralis præmittere tenentur. — 67. Sacerdotum penuria non satis est cause, ut Clerici illiterati ad sacros ordines promoveantur. — 68. Clerici ordinandi in sacris cogendi sunt ad præmittenda exercitia spiritualia decem dierum. — 69. 70. An Episcopus possit præcipere ut Clerici minoribus ordinibus initiati, vel etiam majoribus, ad sacros ordines ascendant. — 71. 72. Christiani vel Clerici sunt, vel laici. — 73. 74. Clerici pro duplici functionum genere sunt duplicis generis. — 75. Gradus Clericorum diversi vocantur ordines. — 76. 78. Primis sæculis Clerici a laicis nec capillis, nec vestibus fuerunt distincti. — 79. 81. Tonsura an data fuerit separatim ab omni ordine. — 82. Probatio tonsuræ quomodo fieri possit. — 83. Occasio, ut Clerici peculiare vestes elegerint, unde tracta sit. — 84. De variâ Ecclesiæ disciplina circa vestem clericalem. *Remissive.* — 85. De veste Clericis convenienti.

ARTICULUS II. — *Clericus quoad privilegium Fori, et Canonis.*

1. Per privilegium fori quid intelligatur. — 2. Per privilegium Canonis, quid intelligatur. — 3. Clerici, et monachi, seu regulares gaudent privilegio fori. — 4. Nomine Clericorum, quantum ad privilegium fori, veniunt omnes omnino Clerici, sive sint primæ dumtaxat tonsuræ, aut in ordinibus minoribus constituti, sive sint constituti in majoribus ordinibus, aut etiam in dignitate ecclesiastica. — 5. Sic etiam nomine Clericorum, quantum ad privilegium fori, veniunt monachi, et regulares omnes, tam professi, etiam conversi, quam novitii; imo et moniales earumque conversæ, et novitiæ. — 6. Clerici tamen minoristæ non gaudent privilegio fori, nisi habeant aliquam ex tribus illis conditionibus, quas requirit in ipsis Concilium Tridentinum, et quæ hic assignantur. — 7. Sufficit vero quælibet trium conditionum a Concilio Tridentino requisitarum, ut Clericus tonsura clericali insignitus, vel etiam in minoribus ordinibus constitutus gaudeat privilegio fori. — 8. Unde clericus habens beneficium, gaudet privilegio

fori, licet clericalem habitum, et tonsuram non debeat. — 9. Imo gaudet privilegio fori Clericus primæ tonsuræ, qui beneficium ecclesiasticum a se possessum resignavit, reservata sibi pensione, licet habitu, et tonsura non incedat. — 10. Quinimo Clericus primæ tonsuræ, seu minorista non incedens in habitu, et tonsura clericali, gaudet privilegio fori, nedum quando possidet beneficium, seu beneficium possessum resignavit cum pensione, sed etiam ante adeptam beneficii possessionem, dummodo constet de valida collatione. — 11. Clericus tonsuratus, vel minorista non habens beneficii possessionem, nec titulum, nec pensionem, ut fori privilegio gaudeat, requiritur, et sufficit unum ex tribus infrascriptis, videlicet, quod clericalem habitum, et tonsuram deferens alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi inserviat, vel quod clericalem habitum, et tonsuram deferens in aliquo seminario de licentia Episcopi degat, vel quod in habitu et tonsura incedens in aliqua schola de licentia Episcopi versetur. — 12. Ita tamen, ut habitum clericalem, et tonsuram simul deferat. — 13. Clericus minorista in habitu, et tonsura deserviens Ecclesiæ gaudet privilegio fori, licet non deserviat ex mandato Episcopi. — 14. Sic etiam Clericus inserviens alteri Ecclesiæ, quam cui fuit adscriptus, gaudet privilegio fori. — 15. Imo, licet nulli Ecclesiæ esset adscriptus, talis clericus alicui Ecclesiæ inserviens, adhuc gauderet privilegio fori; ad num. 16. — 17. Clericus, si habitum a se gestari solitum, aliqua occasione ad breve tempus deposuerit, non ideo fori privilegium amittit. — 18. Sic Clericus beneficiatus solitus incedere in habitu, et tonsura, licet aliquando talem gestationem intermiserit, non incidit in pœnam privationis beneficii impositam a Sixto V. nec amittit fori privilegium. — 19. Imo Clericus beneficio privatus ex bulla Sixti V. eo quod habitum, et tonsuram non detulerit, fori privilegium non amittit ante latam a iudice ecclesiastico declarationem super facto, vel delicto, id est quod habitum, et tonsuram clericalem minime quæverit. — 20. Clericus non beneficiatus, solitus tamen Ecclesiæ inservire, et in habitu, et tonsura incedere, si noctu, vel interdum in habitu laicali deprehendatur cum armis, gaudet privilegio fori. — 21. Clericus gaudet privilegio fori non obstante irregularitate contracta ob homicidium. — 22. Clerici enim non possunt citari ad forum laicale. — 23. Clericus, qui post commissum delictum, sine ulla fraude clericatum assumpsit, gaudet privilegio fori, tam quoad personam, quam quoad bona. — 24. Si vero post commissum delictum in fraudem clericatum assumpsit, gaudet adhuc privilegio fori quoad personam. — 25. At non gaudet privilegio fori, quoad bona, si iudex laicus post commissum delictum, ante illius promotionem, prævenit in causa. — 26. Iudex tamen sæcularis præveniens non potest in bonis talis Clerici procedere, nisi postquam iudex ecclesiasticus pronuntiaverit eum in fraudem curiæ sæcularis promotum fuisse. — 27. Clericus, qui dimisso habitu, et tonsura deliquit, et postea habitum, et tonsuram sumpsit, et Ecclesiæ inservivit, gaudet privilegio fori, nisi reassumpserit habitum in fraudem. — 28. Ad iudicem ecclesiasticum spectat declarare, an ipse Clericus reassumpserit habitum in fraudem, nec ne. — 29. Et ad hoc adducitur notabilis cujusdam casus decisio. — 30. Quinimo Clericus, etiamsi propria auctoritate habitum clericalem reassumat post delictum et processum, et fidejussionem det de se præsentando coram iudice laico, gaudere debet fori privilegio, et est liberatus a jurisdictione iudicis laici quoad personam. Quod si subsit fraus, quam iudex ecclesiasticus cognoscere, et declarare debet, potest iudex laicus processui finem imponere, et contra illum realiter quoad bona procedere. — 31. Clericus, qui ante carcerationem reassumpserat habitum, fori privilegio gaudet. — 32. Clericus reassumens habitum, et tonsuram post præsumptum delictum a se commissum,